HE 175/2026 vp 29.9.2026

Lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle / Valtion talousarvio 2027

Puutuoteteollisuus ry

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Puutuoteteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtion vuoden 2027 talousarvioesityksestä. Keskitymme ympäristöministeriön pääluokan kirjauksiin, jotka koskevat rakentamisen vähähiilisyyttä, kiertotaloutta ja sääntelyn toimeenpanoa. Esityksessä tunnistetaan oikeat tavoitteet. Olemme kuitenkin huolissamme siitä, riittävätkö käytännön kehittämiseen ja viranomaisten työhön osoitetut voimavarat muuttamaan tavoitteet toimiviksi ratkaisuiksi.

Puutuoteteollisuus ry pitää tärkeänä, että:

1. **Vähähiilistä rakentamista ohjataan pitkäjänteisesti.** Hiilijalanjäljen raja-arvoille laaditaan ennakoitava kehityspolku, rakennusten hiilivarastot tunnistetaan ja julkisilla hankinnoilla kannustetaan vähäpäästöisiin, materiaalitehokkaisiin ratkaisuihin.
2. **Rakentamisen kiertotalouteen osoitetaan rahaa myös käytännön toteutukseen.** Rapu-järjestelmän kehittämisen rinnalla tarvitaan materiaalien lajittelua, laadunvarmistusta ja uudelleenkäyttöä edistäviä hankkeita, sekä niihin kohdistettua rahoitusta. Momentilla 35.10.22 kiertotalouteen arvioitu 520 000 euroa on syytä arvioida suhteessa näihin tavoitteisiin.
3. **EU-sääntelyn kansalliseen toimeenpanoon turvataan riittävät voimavarat.** Ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen toimintamenojen vähennykset eivät saa heikentää yritysten ohjeistusta, rakennustuotteiden markkinavalvontaa tai sääntelyn sujuvaa toimeenpanoa.
4. **Kasvavia T&K-panostuksia suunnataan myös yritysten käytännön ratkaisuihin.** Erityisesti rakentamisen päästöjen vähentäminen, tuotetiedon jäljitettävyys, materiaalien uudelleenkäyttö ja teollinen rakentaminen tarvitsevat kehittämisrahoitusta. Samalla turvataan EU-hankkeisiin osallistumisen edellyttämät omarahoitus- ja valmisteluresurssit.
5. **Luonnonsuojelu- ja ennallistamistoimien yhteisvaikutukset kestävän kotimaisen puuraaka-aineen saatavuuteen arvioidaan.** Jos puun saatavuus Suomessa vähenee mutta tuotteiden kysyntä säilyy, osa hakkuista ja puutuoteteollisuuden tuotannosta voi siirtyä muihin maihin. Siksi vaikutuksia tulee tarkastella myös Suomen rajojen ulkopuolella, samalla kun turvataan kotimaisen korkean jalostusarvon tuotannon edellytykset.

1. Rakentamisen päästöohjaukselle ennakoitava polku

Ympäristöministeriön pääluokan perusteluissa (35) luvataan jatkaa rakennuskannan elinkaaristen päästöjen vähentämistä sekä toteuttaa uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvo-ohjausta. Tämä on tärkeä kirjaus, mutta se ei vielä kerro, mihin suuntaan raja-arvot kehittyvät. Puutuoteteollisuus esittää, että toimeenpanon yhteydessä laaditaan/ päivitetään riittävän pitkälle ulottuva, ennakoitava ja kunnianhimoinen raja-arvo-polku. Silloin rakennuttajilla, kunnilla ja teollisuudella on aikaa kehittää ratkaisuja ja tehdä investointeja.

Raja-arvo asettaa rakentamisen vähimmäistason. Koska talousarvioesityksessä tavoitellaan myös vähähiilisten ratkaisujen markkinoita, valtion rahoituksessa ja julkisissa hankinnoissa tulisi kannustaa todennetusti raja-arvoa vähäpäästöisempiin ja materiaalitehokkaampiin ratkaisuihin. Ohjauksen jatkokehityksessä tulee tunnistaa rakennustuotteisiin sitoutuva biogeeninen hiili ja rakennusten pitkäaikaiset hiilivarastot erillään elinkaaripäästöjen laskennasta, jotta tulokset pysyvät vertailukelpoisina.

2. Julkiset hankinnat avaavat markkinaa

Talousarvioesityksessä todetaan, että kiinteistö- ja rakennusalan tuottavuutta parannetaan ja rakennusten elinkaaresta tehdään vähähiilinen ja materiaalitehokas. Nämä tavoitteet tarvitsevat rinnalleen kysyntää. Julkisissa hankinnoissa tulisi arvioida hinnan lisäksi elinkaaripäästöjä, rakentamisaikaa, materiaalihukkaa ja kokonaiskustannuksia. Teollinen esivalmistus voi vähentää työmaalla tehtävää työtä ja tehostaa materiaalien käyttöä; hankintakriteerien tulee tunnistaa nämä todennettavat hyödyt.

Samalla julkisen rakentamisen kehityksestä tarvitaan seurantatietoa: päästöt, erikseen ilmoitetut hiilivarastot, materiaalien käyttö sekä rakennusten lukumäärä ja rakennusvolyymi. Puurunkoisten palvelurakennusten osuus ja sen kehittyminen tulee ottaa mukaan seurantaan. Puutuoteteollisuus esittää, että julkisen rakentamisen tietopohjan rakentaminen aloitetaan vuoden 2027 aikana ja sille varataan riittävä rahoitus.

3. Kiertotalouden tieto käyttöön ja tuotteiksi

Ympäristöministeriön pääluokan perusteluissa (35) kerrotaan, että purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmä Rapua kehitetään edelleen. Pidämme tiedon kokoamista tarpeellisena, mutta meille jää epäselväksi, millä panostuksella käyttökelpoiset materiaalit saadaan myös takaisin käyttöön. Puutuotteiden kohdalla tarvitaan lajittelun, laadunvarmistuksen, kelpoisuuden osoittamisen ja tuotteistamisen käytännön työtä. Rapuun kerättävän tiedon tulee palvella näitä materiaalikiertoja ilman päällekkäistä raportointia.

Esityksen momentilla 35.10.22 kiertotalouden edistämiseen arvioidaan käytettävän 520 000 euroa. Määräraha on pieni suhteessa pääluokan tavoitteisiin suljetuista materiaalikierroista, vähähiilisestä biotaloudesta ja innovatiivisista kokeiluista. Puutuoteteollisuus esittää, että käytännön demonstraatioiden, uudelleenkäytön laadunvarmistuksen ja yritysten sekä tutkimusorganisaatioiden yhteisten kehityshankkeiden rahoitusta vahvistetaan. Luonnonvarojen tehokkaassa käytössä on kyse myös siitä, kuinka korkean jalostusarvon tuotteita puusta tehdään ja kuinka kauan materiaali pysyy käytössä.

4. EU-sääntelyn toimeenpanoon riittävät voimavarat

Esityksessä ympäristöministeriön toimintamenoihin (35.01.01) ehdotetaan 36,2 miljoonaa euroa, kun vuoden 2026 talousarviossa määrä oli 38,0 miljoonaa. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (35.01.04) puolestaan laskevat 34,3 miljoonasta 30,2 miljoonaan euroon. Olemme huolissamme tästä kehityksestä, koska samaan aikaan EU:n ympäristö-, luonto- ja rakennustuotesääntely edellyttää kansallista valmistelua, neuvontaa, tietopohjaa ja toimivaa valvontaa. Talousarvioesityskin toteaa, että Syke hoitaa EU-lainsäädännön edellyttämiä raportointeja ja säästöt vähentävät sen voimavaroja.

Esitämme, että valiokunta kiinnittää huomiota uuden sääntelyn toimeenpanon riittävään resursointiin ja yrityksille suunnatun ohjeistuksen saatavuuteen. Rakenteiden suunnittelua koskevien eurokoodien uudistuminen on merkittävä muutos koko rakennusalalle. Talousarvioesityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, miten yrityksiä tuetaan uusien standardien käyttöönotossa. Talousarvioon tulee varata rahoitusta eurokoodien kääntämiseen sekä yrityksille suunnatun ohjeistuksen laatimiseen, jotta uudet suunnittelumenetelmät voidaan ottaa käyttöön sujuvasti ja yhdenmukaisesti. Uusi Eurokoodi5 on koko rakennusalan kannalta valtava uudistus ja samalla ponnistus.

Valtion T&K-rahoituksen kokonaisuus kasvaa esityksen mukaan noin 3,41 miljardiin euroon. Toivomme, että kasvua kohdistetaan myös tuotetiedon jäljitettävyyteen, uudelleenkäyttöön ja teollisen rakentamisen käytännön ratkaisuihin. Ympäristöministeriön toimintamenomomentti sallii EU-hankkeiden omarahoitusosuuksia ja LIFE-hankkeiden valmisteluavustuksia. Näille mahdollisuuksille tarvitaan käytettävissä olevia voimavaroja, jotta suomalaiset toimijat voivat kotiuttaa EU-rahoitusta ja viedä tulokset käyttöön.

5. Kestävän puuraaka-aineen saatavuus

Esityksessä jatketaan METSO- ja Helmi-ohjelmien toimeenpanoa sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistamista. Puutuoteteollisuus pitää luonnon monimuotoisuutta pitkän aikavälin toimintaedellytyksenä. Pyydämme samalla arvioimaan luonnonsuojelu- ja ennallistamistoimien yhteisvaikutukset kestävän kotimaisen puuraaka-aineen saatavuuteen. Saatavuuden ennakoitavuus vaikuttaa investointeihin ja pitkäikäisten, korkean jalostusarvon puutuotteiden valmistukseen.

Yhteystiedot:

Sini Koskinen, johtava asiantuntija

sini.koskinen@puutuoteteollisuus.fi

Puutuoteteollisuus ry